

II

(Säädökset, joita ei tarvitse julkaista)

KOMISSIO

KOMISSION PÄÄTÖS,

tehty 27 päivänä marraskuuta 2002,

EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan mukaisesta menettelystä seuraavien yritysten osalta: BPB PLC, Gebrüder Knauf Westdeutsche Gipswerke KG, Société Lafarge SA ja Gyproc Benelux NV

(Asia COMP/E-1/37.152 – kipsilevyt)

(tiedoksiannettu numerolla K(2002) 4570)

(Ainoastaan ranskan-, englannin-, saksan- ja hollanninkieliset tekstit ovat todistusvoimaiset)

(2005/471/EY)

Komissio hyväksyi 27 päivänä marraskuuta 2002 päätöksen EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan mukaisesta menettelystä. Asetuksen N:o 17⁽¹⁾ 21 artiklan korvaavan asetuksen (EY) N:o 1/2003⁽²⁾ 30 artiklan säännösten mukaisesti komissio julkaisee asianosaisten nimet ja päätöksen olennaisen sisällön sekä määrättävät seuraamukset. Se ottaa huomioon yritysten oikeutetut edut sen suhteen, ettei niiden liikesalaisuuksia paljasteta. Päätöksen julkinen toisinto todistusvoimaisilla kielillä ja komission työkielillä on saatavilla kilpailun pääosaston Internet-sivuilla osoitteessa http://europa.eu.int/comm/competition/index_en.html

I YHTEENVETO RIKKOMISESTA

1. Osoitus

- (1) Tämä päätös on osoitettu EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan rikkomisen vuoksi seuraaville yrityksille:

- BPB PLC, jäljempänä 'BPB',
- Gebrüder Knauf Westdeutsche Gipswerke KG, jäljempänä 'Knauf Westdeutsche Gipswerke',
- Société Lafarge SA, jäljempänä 'Lafarge',
- Gyproc Benelux NV, jäljempänä 'Gyproc'.

2. Rikkomisen luonne

- (2) BPB, Knauf⁽³⁾, Lafarge ja Gyproc tekivät EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan 1 kohdan vastaisesti monimuotoisen ja jatkuvan sopimuksen ja harjoittivat sen nojalla seuraavanlaista sopimukseen tai yhdenmukaistettuihin menettelyihin perustuvaa toimintaa:

- BPB:n ja Knaufin edustajat tapasivat Lontoossa vuonna 1992 ja ilmaisivat yhteisen toiveensa vakauttaa Saksan alueen (jäljempänä 'Saksan markkinat'), Yhdistyneen kuningaskunnan alueen (jäljempänä 'Yhdistyneen kuningaskunnan markkinat'), Ranskan alueen (jäljempänä 'Ranskan markkinat') sekä Alankomaiden, Belgian ja Luxemburgin alueen (jäljempänä 'Benelux-maiden markkinat') markkinat.

- BPB:n ja Knaufin edustajilla oli vuodesta 1992 lähtien käytössä tietojenvaihtojärjestelyjä, joihin myös Lafarge ja myöhemmin Gyproc liittyivät ja joiden avulla yritykset tiedottivat toisilleen myyntiluvuistaan Saksan, Ranskan, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Benelux-maiden kipsilevymarkkinoilla.

⁽¹⁾ Neuvoston asetus N:o 17, annettu 6 päivänä helmikuuta 1962, perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus (EYVL 13, 21.2.1962, s. 204/62). Asetus sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EY) N:o 1/2003.

⁽²⁾ Neuvoston asetus (EY) N:o 1/2003, annettu 16 päivänä joulukuuta 2002, perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta (EYVL L 1, 4.1.2003, s. 1). Asetus sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella (EY) N:o 411/2004 (EUVL L 68, 6.3.2004, s. 1).

⁽³⁾ Ilmaisulla 'Knauf' päätöksessä tarkoitetaan kaikkia Knauf-konserniin kuuluvia yrityksiä.

- BPB:n, Knaufin ja Lafargen edustajat tiedottivat toisilleen toistuvasti etukäteen Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoilla toteutettavista hinnankorotuksista.
- BPB:n, Knaufin, Lafargen ja Gyprocin edustajat tapasivat Versailles'ssa vuonna 1996, Brysselissä vuonna 1997 ja Haagissa vuonna 1998 keskustellakseen Saksan markkinoiden muista poikkeavasta kehityksestä. Tavoitteena oli jakaa tai ainakin vakauttaa Saksan markkinat.
- BPB:n, Knaufin, Lafargen ja Gyprocin edustajat tiedottivat toisilleen ja sopivat useaan otteeseen Saksan markkinoilla toteutettavista hinnankorotuksista vuosina 1996–1998.

3. Kesto

- (3) Asianomaiset yritykset osallistuivat rikkomiseen seuraavasti:
- BPB: ainakin 31 päivästä maaliskuuta 1992 25 päivään marraskuuta 1998
 - Knauf: ainakin 31 päivästä maaliskuuta 1992 25 päivään marraskuuta 1998
 - Lafarge: ainakin 31 päivästä elokuuta 1992 25 päivään marraskuuta 1998
 - Gyproc: ainakin 6 päivästä kesäkuuta 1996 25 päivään marraskuuta 1998.

4. Menettelyn vaiheet

- (4) Saatujen tietojen perusteella komissio suoritti marraskuun 1998 ja heinäkuun 1999 välisenä aikana asetuksen N:o 17 14 artiklan 3 kohdan mukaisia tarkastuksia eri yritysten toimitiloissa. Tarkastusten tuloksena komissio esitti tammi-, heinä- ja syyskuussa 1999 sekä maaliskuussa 2000 tietopyyntöjä useille yrityksille.
- (5) Komissio aloitti asiaa koskevan menettelyn 18 päivänä huhtikuuta 2001 hyväksymällä väitetiedoksiannon viittä yritystä eli BPB:tä, Knaufia, Lafargea, Gyprocia ja Etex SA:ta vastaan. Kaikki osapuolet toimittivat komissiolle kirjalliset huomautuksensa. Kaikki yritykset, joille väitetiedoksianto oli osoitettu, osallistuivat asiasta 17 päivänä heinäkuuta 2001 järjestettyyn kuulemistilaisuuteen.
- (6) Koska komissio ei ole katsonut saaneensa riittävää näyttöä siitä, että Etex SA olisi osallistunut yhtenäiseen, monimuotoisen ja jatkuvaan rikkomiseen, tätä päätöstä ei ole osoitettu Etexille.

5. Tuote ja markkinat

- (7) Kyseessä oleva tuote on kipsilevy. Tässä teollisuustuotteessa on kipsidyin kahden kartongista tai muusta materiaalista valmistetun kerroksen välissä. Kipsilevyjä käytetään rakennusmateriaalina elementtirakentamisessa. Kipsilevyt voidaan leikata erikokoisiksi ja -paksuisiksi. Niitä käytetään pääasiassa sisäseinien pintoihin, rakennusten sisällä oleviin väliseiniin sekä ulko- ja sisäkattojen pintoihin asuin-, liike- ja toimistorakennuksissa. Kipsilevyn suosio rakennusmateriaalina perustuu sen vakauteen, kestävyteen, helppokäyttöisyyteen, palonkestoon ja edulliseen hintaan. Kipsilevy on myös yksityisten kuluttajien suosiossa. Sitä käytetään yleisesti nykyaikaisten asuntojen rakennus- ja korjaustöissä. Kipsilevy on helposti tunnistettava tuote. Monissa maissa sitä valmistavan yrityksen nimi on vakiintunut yleiskielen termiksi (mm. Belgiassa ja Suomessa 'gyproc', Ranskassa "placoplâtre" jne).
- (8) Saksan, Yhdistyneen kuningaskunnan, Ranskan ja Benelux-maiden markkinoiden vuotuinen kokonaisarvo oli noin 1 210 miljoonaa ecua vuosina 1997 ja 1998. Markkinoiden volyyymi oli noin 692 miljoonaa neliometriä vuonna 1997 ja 710 miljoonaa neliometriä vuonna 1998. Yhdessä kartelliin osallistuneet yritykset vastasivat lähes kaikista kipsilevyjen myynnistä käsiteltävänä olevilla neljällä markkina-alueella.

II SAKOT

1. Perusmäärä

- (9) Komissio ottaa sakon määrää vahvistaessaan huomioon kaikki asiaan vaikuttavat seikat, erityisesti rikkomisen keston ja vakavuuden, jotka mainitaan erikseen asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa.
- a) *Rikkomisen vakavuus*
- (10) Kun otetaan huomioon toiminnan luonne, sen konkreettinen vaikutus kipsilevymerkkimarkkinoihin ja sen kohdistuminen Euroopan yhteisön neljään suurimpaan markkina-alueeseen, komissio katsoo, että yritykset, joille tämä päätös on osoitettu, syyllistyivät EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan 1 kohdan erittäin vakavaan rikkomiseen.
- b) *Erlainen kohtelu*
- (11) Komissio voi suhteuttaa erittäin vakavaan rikkomiseen syyllistyneille yrityksille määrättävät seuraamukset siihen, kuinka paljon todellista taloudellista valtaa niillä oli aiheuttaa vakavaa haittaa kilpailulle, ja määrätä kullekin yritykselle sakon, joka on riittävän suuri, jotta sillä olisi varoittava vaikutus. Näin on syytä menetellä tämäntyyppisissä tapauksissa, joissa rikkomiseen osallistuneiden yritysten koossa on suuria eroja. Tästä syystä yritykset, joille päätös on osoitettu, on jaettu kolmeen ryhmään sen mukaan, kuinka suuri niiden markkinaosuus oli tuotteen myynnistä kyseisillä neljällä markkina-alueella kertyvän liikevaihdon mukaan laskettuna vuonna 1997 (viimeinen

kokonainen vuosi, jona rikkominen tapahtui). Ensimmäisen ryhmän muodostaa BPB, jonka markkinaosuus oli noin [40–45] prosenttia, toisen ryhmän muodostavat Knauf ja Lafarge, joiden markkinaosuudet olivat noin [25–30] prosenttia ja [20–25] prosenttia, ja kolmannen ryhmän Gyproc, jonka markkinaosuus oli noin [7–10] prosenttia.

- (12) Lisäksi Lafargen sakkoja olisi korotettava 100 prosenttia, jotta niillä olisi riittävän suuri varoitava vaikutus ja jotta ne olisivat oikeassa suhteessa kyseisen yrityksen suureen kokoon ja varoihin.

c) Rikkomisen kesto

- (13) Knauf ja BPB rikkoivat EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan 1 kohtaa ainakin 31 päivästä maaliskuuta 1992 25 päivään marraskuuta 1998. Lafarge syyllistyi samaan rikkomiseen ainakin 31 päivästä elokuuta 1992 25 päivään marraskuuta 1998. Gyproc osallistui aktiivisesti rikkomiseen ainakin 6 päivästä kesäkuuta 1996 25 päivään marraskuuta 1998.
- (14) Komissio katsoo, että rikkominen oli pitkäaikaista (yli 5 vuotta) Knaufin, BPB:n ja Lafargen osalta ja keskipitkän ajan kestävä (1–5 vuotta) Gyprocin osalta. Tästä syystä BPB:lle ja Knauf Westdeutsche Gipswerkelle määrättyä perussakkoa korotetaan 65 prosenttia, Lafargen perussakkoa 60 prosenttia ja Gyprocin perussakkoa 20 prosenttia.

2. Raskauttavat seikat

- (15) BPB ja Lafarge ovat jo aikaisemmin saaneet komissiolta sakot kartelliin osallistumisen vuoksi. Komissio on määrännyt sakkoja BPB De Eendracht NV:lle⁽¹⁾ (kuuluu BPB:n, jolle päätös on osoitettu, johtamaan konserniin) osallistumisesta kartonkialan laittomaan kartelliin sekä Lafarge SA:lle⁽²⁾ (tuolloin Lafarge Coppée SA) osallistumisesta sementtialan laittomaan kartelliin.

⁽¹⁾ Komission päätöksessä 94/601/EY, tehty 13 päivänä heinäkuuta 1994, EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan (nyk. 81 artikla) soveltamisesta (asia IV/C/33.833 – Kartonki) (EYVL L 243, 19.9.1994, s. 1), yritykselle määrättiin 1 750 000 ecun sakko. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen alensi sakon määrän 750 000 ecuun 14. toukokuuta 1998 (yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-311/94 BPB de Eendracht NV, aiemmin Kartonfabriek de Eendracht NV, vastaan komissio, 14.5.1998 antama tuomio, Kok. 1998, s. II-1129).

⁽²⁾ Komission päätöksessä 94/815/EY, tehty 30 päivänä marraskuuta 1994, EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan (nyk. 81 artikla) soveltamisesta (asiat IV/33.126 ja 33.322 – Sementti) (EYVL L 343, 30.12.1994, s. 1), yritykselle määrättiin 22 872 000 ecun sakko. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen alensi sakon määrän 14 248 000 euroon 15. maaliskuuta 2000 (yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-43/95, Société Lafarge Coppée vastaan komissio, 15.3.2000 antama tuomio, Kok. 2000, s. II-491).

- (16) Tässä päätöksessä esitetyt seikat osoittavat, että BPB ja Lafarge osallistuivat aktiivisesti kipsilevyalan yhteistoimintajärjestelyihin vielä senkin jälkeen, kun edellä mainitut päätökset oli saatettu niille tiedoksi. Yritykset eivät muuttaneet toimintatapojaan ensimmäisen sakkopäätöksen jälkeen, vaan jatkoivat samankaltaista toimintaa toisella alalla, mitä komissio pitää raskauttavana seikkana.

- (17) Se, että päätös 94/601/EY ei ollut osoitettu itse BPB:lle vaan sen tytäryhtiölle BPB De Eendracht NV:lle, ei estä pitämästä kyseistä seikkaa raskauttavana käsillä olevassa asiassa. Koska BPB De Eendracht NV oli BPB PLC:n tytäryhtiö, kun mainittu päätös tehtiin, komissio katsoo, että kyse on samasta yrityksestä EY:n perustamissopimuksen 81 artiklassa tarkoitettulla tavalla. Jos komissio on tehnyt päätöksen, jonka mukaan yritys on rikkonut kilpailusääntöjä, on kyseisen yrityksen velvollisuus sekä lopettaa kilpailuvastainen toimintansa että mukauttaa kaupallinen toimintansa koko yhteisön alueella sille osoitettuun päätökseen. BPB ei kuitenkaan tehnyt näin, vaan toimi juuri päinvastoin, kuten päätöksestä ilmenee⁽³⁾. Osoitukseksi rikkomisen uusimisesta riittää jo se seikka, että saman yrityksen on todettu aiemmin rikkooneen kilpailusääntöjä, mutta se on tästä ja sille määrättyistä sakoista huolimatta jatkanut osallistumista EY:n perustamissopimuksen saman määräyksen vastaavanlaiseen rikkomiseen.

- (18) Näiden raskauttavien seikkojen vuoksi vaikuttaisi olevan perusteltua korottaa BPB:n ja Lafargen sakkoja 50 prosenttia perusmäärästä.

3. Lieventävät seikat

- (19) Vaikka Gyproc onkin täydessä vastuussa rikkomisesta osallistumisajaltaan (kesäkuusta 1996 marraskuuhun 1998), todisteista ilmenee, että sen tilanne poikkesi objektiivisesti arvioiden muiden kartelliin osallistuneiden yritysten tilanteesta. Siksi komissio toteaa, että Gyprocilla oli erilainen rooli kartellissa kuin muilla yrityksillä. Gyprocin tilanne oli erilainen, koska yrityksellä näyttää kartelliin osallistumisensa aikana olleen pitkään vaikeuksia välttää sitä, että BPB, jolla oli edustaja Gyprocin hallituksessa, sai haltuunsa Gyprocia koskevia tietoja ja välitti niitä eteenpäin. Gyproc horjutti jatkuvasti kartellin vakautta ja rajoitti siten sen vaikutuksia Saksan markkinoilla. Sitä paitsi se ei toiminut Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoilla, joilla yhteistoimintaa harjoitettiin tiiviimmin.

- (20) Näiden lieventävien seikkojen vuoksi Gyprocin sakkoa alennetaan perusmäärästä 25 prosenttia.

⁽³⁾ Ks. myös komission päätös 2002/405/EY, tehty 20 päivänä kesäkuuta 2001, EY:n perustamissopimuksen 82 artiklan mukaisesta menettelystä (COMP/E-2/36.041/PO – Michelin) (EYVL L 143, 31.5.2002, s. 1), johdanto-osan 361–363 kappale.

4. Sakkojen määräämättä jättämistä tai lieventämistä kartelliasioissa koskevan komission tiedonannon soveltaminen: sakkojen määrän merkittävä alentaminen

- (21) Ennen komission väitetiedoksiannon antamista BPB ja Gyproc toimittivat komissiolle tietoja ja/tai asiakirjoja. Näiden yritysten komission kanssa tekemän yhteistyön laajuudessa ja laadussa oli kuitenkin eroja.
- (22) BPB vastasi kartellin jäsenistä ensimmäisenä komission tietopyyntöön ja antoi tietoja, jotka täydensivät tarkastuksessa saatuja todisteita ja varmistivat kartellin olemassaolon. BPB toimitti muun muassa yksityiskohtaisia tietoja kartellikokouksista, erityisesti Lontoossa pidetystä kokouksesta, sekä Euroopan tärkeimpiä markkina-alueita ja erityisesti Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoita koskevasta tietojenvaihdosta. Lisäksi BPB on tunnustanut osan tosiseikoista, jotka esitetään väitetiedoksiannossa. Se kiistää kuitenkin yhteisön kilpailulainsäädännön rikkomisen joidenkin väitetiedoksiannossa esitettyjen ja päätöksessä vahvistettujen tosiseikkojen osalta.
- (23) Myös Gyproc toimitti komissiolle tietoja, jotka edesauttoivat rikkomisen todistamista. Vastauksena tietopyyntöön Gyproc toimitti komissiolle tietoja Euroopan yhteisön eri jäsenvaltioissa pidettyjen kartellikokousten ajankohdista ja niihin osallistuneista yrityksistä. Komission yksiköiden kanssa Gyprocin pyynnöstä järjestetyssä tapaamisessa yrityksen edustaja selitti komissiolle käsin kirjoitettuja muistiinpanoja. Lisäksi Gyproc toimitti komissiolle oma-aloitteisesti käsin kirjoitetut muistiinpanot, joita ei ollut huomattu komission tarkastuksen yhteydessä, ja jotka sisälsivät tietoja myyntimääriä koskevien tietojen vaihtamisesta Versailles'n kokouksessa. Gyproc ei kiistä tosiseikkoja eikä niiden luokittelua yhteisön kilpailulainsäädännön rikkomiseksi.
- (24) Näistä syistä komissio katsoo perustelluksi alentaa BPB:n sakkoja 30 prosenttia ja Gyprocin sakkoja 40 prosenttia.

5. Menettelyssä määrättävien sakkojen lopullinen suuruus

- (25) Asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti määrättävät sakot on näin ollen vahvistettava seuraavasti:

— BPB:	138,6 miljoonaa euroa,
— Knauf Westdeutsche Gipswerke:	85,8 miljoonaa euroa,
— Lafarge:	249,6 miljoonaa euroa,
— Gyproc:	4,32 miljoonaa euroa.

III PÄÄTÖS

- (26) BPB PLC, Knauf-konserni, Société Lafarge SA ja Gyproc Benelux NV ovat rikkoneet EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan 1 kohtaa osallistumalla sopimukseen ja yhdenmukaistettuihin menettelyihin kipsilevyalalla.
- (27) Rikkomisen kesto oli seuraavanlainen:
- a) BPB PLC: ainakin 31 päivästä maaliskuuta 1992 25 päivään marraskuuta 1998;
- b) Knauf: ainakin 31 päivästä maaliskuuta 1992 25 päivään marraskuuta 1998;
- c) Société Lafarge SA: ainakin 31 päivästä elokuuta 1992 25 päivään marraskuuta 1998;
- d) Gyproc Benelux NV: ainakin 6 päivästä kesäkuuta 1996 25 päivään marraskuuta 1998.
- (28) Asianomaisten yritysten on lopetettava rikkomisen, jos ne eivät ole sitä jo tehneet. Niiden on pidättäydyttävä kipsilevyalan toiminnassaan sopimuksista ja yhdenmukaistetuista menettelytavoista, joilla voi olla sama tai samankaltainen tavoite tai vaikutus kuin rikkomisella.
- (29) Seuraaville yrityksille määrätään seuraavat sakot:

— BPB PLC:	138,6 miljoonaa euroa;
— Gebrüder Knauf Westdeutsche Gipswerke KG:	85,8 miljoonaa euroa;
— Société Lafarge SA:	249,6 miljoonaa euroa;
— Gyproc Benelux NV:	4,32 miljoonaa euroa.